

ПРАВИЛА

II Бр. 8426. — У од 31. марта, 1932. год.,

о полагању мајсторских испита

На основу § 322 Закона о радњама од 5 новембра 1931. г. а по саслушању комора прописују се Правила о полагању мајсторских испита:

Чл. 1. — Мајсторски испити могу се полагати у смислу ових Правила из свих занатских радња побројаних у § 23 став 1. т. 1 до т. 82 и т. 88 Закона о радњама. За полагање испита из радња наведених под т. 83 до 87 поменутог §-а з. о р. важиће нарочита правила.

Чл. 2. — Испите може полагати ко докаже пословном књижицом (§ 307 з. о р.) да је после успешно положеног помоћничког испита био упуслен као помоћник, односно фабрички радник најмање три године у дотичном занату, у аналогном фабричком предузећу или у истоврсној радионици једног фабричког предузећа. Исто тако могу полагати овај испит лица која су похађала и успешно свршила наставне заводе поменуте у § 26 з. о р., уз доказ да је у упослењу проведено оно време које Закон у §-у 26 одређује, односно који испуне услове §§ 28 и 29 Закона.

Чл. 3. — Испити се полажу пред испитним комисијама које за поједине занатске струке или групе струка поставља бан при подручним коморама, окружним одборима занатлиских удружења или стручним школама. Пре одлуке о постављању испитних комисија при окружним одборима или стручним школама, бан ће тражити предлог од надлежне коморе.

Из којих занатских струка ће се испит полагати код комора, окружних одбора занатских удружења или стручних школа одредиће бан по саслушању коморе.

Чл. 4. — Испитне комисије састојаће се редовно од три члана укључиво са претседником. Комисије од четири члана укључиво са претседником састављају се код следећих заната: поткивача, израђивача муниције и експлозивних сретстава; инсталатера водних, канализационих и гасних постројења. Исто тако може на предлог коморе бан одредити испитну комисију од четири члана укључиво са претседником код ових заната: пушкара и осталих произвођача ватреног оружја; бравара, грађевинарских бравара, бравара намештаја; машинских бравара; лимара; гравера, печаторезаца, металографа, емаљера и гиљошера; галванизера, галванопластичара, механичара, механичара прецизне механике; оптичара, часовничара, (урара); израђивача музичких инструмената; књиговезаца и израђивача картонаже; бојација (бојење одела, тканине, пређе) и хемичких чистача тих предмета; бријача (бербера), фризера, власуљара и маникера; козметичара за негу лица и тела; пекара, хлебара, бурекција,

посластичара, израђивача кекса, сладоледа, кандита и бонбона; месара, кобасичара, штампара (литографа), ксилографа, фотографа са изузетком фотографа који раде за научне лекарске, новинске сврхе или за филмска предузећа; произвођача вештачких минералних вода.

Претседник комисије и његови заменици могу бити редовно само лица која имају факултетску спрему, а остала лица су стручњаци и мајстори. У случајевима када се комисија образује од четири члана поставиће се поред председника још један члан са факултетском спремом према дотичној струци.

Чл. 5. — Бројни однос испитних чланова са факултетском спремом према члановима мајсторима одређује бан с тим, да у свакој испитној комисији мора бити најмање један члан мајстор.

Чл. 6. — Претседника комисије и његове заменике поставља бан на две године. Бан поставља и остале чланове комисије са факултетском спремом и чланове стручњаке, који нису мајстори. Ови чланови постављају се на једну годину дана.

Чланове мајсторе бира сваке године комора, односно окружни одбор из реда подручних мајстора и ставља их у списак чланова испитне комисије коморе, односно окружних одбора. Изабрани мајстори окружних одбора достављају се Комори на потврду.

Код стручних школа све чланове испитне комисије поставља бан.

Чл. 7. — За члана испитне комисије може се поставити само држављанин Краљевине Југославије, који је пунолетан и није под статељством или стечајем. Не може се поставити лице, које је судском пресудом осуђено на губитак часних права, док не стекне повраћај права или рехабилитацију; које се налази под судском истрагом или које је стављено под оптужбу због злочинства или због преступа учињеног из користољубља или против јавног морала; против кога је одређена мера безбедности, скопчана лишењем слободе, или заштитног надзора, или забране посеђивања крчме, или забране вршења позива ако ове мере још трају.

Чл. 8. — Ако код којег члана комисије наступе околности предвиђене у чл. 7. ових Правила, бан ће га разрешити чланства комисије и на његово место поставити новог члана.

У случају да се један члан налази под судском истрагом или је стављен под оптужбу не престаје чланство, но дотични члан неће моћи да врши своју дужност док истрага није правноснажно обустављена или кривични поступак докончан извршном пресудом, или решењем суда. За то време обављаће дужност његов заменик.

Чл. 9. — Чланови испитне комисије не могу бити лица, која су у сродству са кандидатом у правој или побочној линији до другог степена и код којих је кандидат био запослен у

току године, која непосредно претходи испиту. Чланови комисије који су са кандидатом у сродству или завади биће изузети. О изузећу комисије одлучује општа управна власт првог степена и донеће о томе потребну одлуку. Против ове одлуке може се кандидат жалити бану чије је решење коначно.

Чл. 10. — Дужност чланова испитне комисије је обавезна и не сме се отклонити без важног разлога.

Чл. 11. — Ако члан испитне комисије без оправданог разлога неће да врши уредно своју дужност, може га претседник комисије казнити новчаном казном до 500 динара. Против одлуке о казни има места жалби на бана. У случају поновне неуредности може га бан на предлог претседника решити дужности чланства комисије.

Ако претседник не врши своју дужност разрешиће га бан дужности и поставити новог.

Чл. 12. — За полагање мајсторских испита из занатских струка за које у смислу чл. 3. ових Правила одреди испитне комисије бан, надлежна је комисија код коморе и окружних одбора занатских удружења, на чијем је подручју помоћник провео у раду последњих шест месеци пред испитом, или ако није био запослен, да је исто време боравио на подручју коморе односно окружног одбора. Полагање

испита пред ненадлежном комисијом није дозвољено. Изузетно може се пред територијално ненадлежном комисијом исте бановине положити испит ако је бан по молби кандидата одредио друго место за полагање испита, или се комисија мора из законских разлога изузети. Исто тако може пред територијално ненадлежном комисијом друге бановине положити испит кандидат, ако за то добије одобрење од бана, оне бановине, на чијем се подручју налази дотична испитна комисија. Ово се одобрење даје по саслушању надлежне коморе у споразуму са баном оне бановине на чијем подручју је требало положити испит.

Страним држављанима одређиваће место полагања испита бан.

Надлежност испитне комисије стручних школа одређиваће на подручју бановине бан.

Податке о броју кандидата који су у току године полагали испите пред испитном комисијом стручних школа, те школе достављаће годишње надлежним коморама на знање.

Чл. 13. — Пријаву за полагање мајсторских испита кандидат подноси непосредно надлежној комори, окружном одбору, односно стручној школи. Пријава се има писмено саставити. У пријави се има нарочито навести, да ли је кандидат већ полагао мајсторски испит.

Уз пријаву приложиће се:

- 1) кратак својеручно написани опис проведеног стручног упослења до испита;
- 2) крштеница (родни лист);
- 3) доказ да је прописно провео време уче-

ња и положио помоћнички испит (помоћничко сведочанство) односно успешно свршио наставни завод који замењује време учења;

4) доказ (пословна књижица) о упослењу као помоћник (радник) за време од најмање три године после положеног помоћничког испита у дотичном занату односно као фабрички радник у аналогном фабричком предузећу, или у истоврсној радионици фабричког предузећа (§ 25 став 2 з. о р.) или доказе о свршеним стручним школама и заводима, који замењују рок упослења (§§ 26 и 29 з. о р.);

5) сведочанства о посебном поласку каквих стручних наставних завода;

6) потврду о положеној испитној такси (чл. 16.).

У пријави има се означити да је на подручју коморе (окружног одбора и стручних школа, које се налазе на том подручју) провео у раду односно боравио без посла последњих шест месеци. Исто тако има се у пријави означити приближан рок када се жели испит положити.

Чл. 14. — Примљену пријаву испитује надлежна комора, Окружни одбор, односно стручна школа, да ли кандидат испуњава услове Закона о радњама односно ових Правила у погледу полагања мајсторског испита. Нарочито треба испитати надлежност комисије и све доказе пријаве из чл. 13. о чему треба пре доношења одлуке редовно саслушати и председника испитне комисије. Ако кандидат испуњава све услове, одлука о сазиву испитне комисије и утврђивању испитног термина има се

донети најдаље у року од 15 дана од пријема пријаве. Рок за полагање испита не може бити дужи од 30 дана од доношења ове одлуке, али бан може за поједине струке одредити посебне термине. Недовољне и непотпуне поднесене податке треба кандидату одмах вратити с позивом да их у одређеном року допуни и опет достави. Кад кандидат не испуњава услове одбиће се одмах образложеном одлуком. Против ове одлуке кандидат има право жалбе на бана који је дужан да је коначно реши у року од 15 дана.

Чл. 15. — Одлука о полагању испита има се писмено доставити председнику испитне комисије, са извештајем који је члан мајстор одређен за члана испитне комисије. Кад председник не председава испитној комисији он одређује себи заменика. Исто тако ће он одредити и остале чланове комисије из редова стручњака с обзиром на струку из које се полаже испит. Чланови комисије имају се писмено позвати на три дана пре полагања испита. Позиви се уручују преко надлежне коморе, окружног одбора, односно стручне школе.

У један дан не могу полагати испит више од шест кандидата. Изузетак од овога ограничења може дозволити бан.

Чл. 16. — Кандидат дужан је да за полагање испита претходно положи код надлежне коморе, окружног одбора, односно стручне школе највише ове таксе:

1) за занатске радње поменуте у чл. 4. ових правила (за комисије од четири члана) до динара 250.—

2) за остале занатске радње до динара 200.—

Из прихода ових такса исплаћиваће се свим члановима испитне комисије за дангубу и трошак накнада чију висину ће за подручје бановине одређивати бан по саслушању коморе. Исто тако ће се из ове суме за трошкове издавања дипломе и осталих канцеларијских потреба накнадити стварни издаци чија сума може да износи највише 30 динара. Осим поменуте таксе од кандидата не може се наплаћивати никаква друга такса у корист комора, окружних одбора или стручних школа.

Чл. 17. — Такса поменута у чл. 16. враћа се кандидату на његов трошак:

- 1) ако буде одбијен од полагања испита, и
- 2) ако кандидат најмање три дана пре испита код надлежне коморе, окружног одбора, односно стручне школе да писмену изјаву да одустаје од полагања испита.

Кад понавља испит дужан је да понова положи прописану таксу.

Чл. 18. — Испит је јаван и састоји се из практичног и теоријског дела.

На мајсторском испиту има кандидат да пружи доказ практичне и теоријске спреме за самостално обављање послова и израђивање предмета из свога заната, за састављање прорачуна за обичне радове потребних при поменутом израђивању предмета и за вођење трговачких књига и рачуна.

Чл. 19. — На практичном делу испита кандидат је дужан да изради један или више предмета из свога заната који му одреди комисија. Ако природа занатске струке не допушта израђивање оваквог предмета од кандидата тражиће се да изврши радну пробу у струци коју ради или да изврши потребни цртеж и план предмета своје струке. У сваком случају предмете треба тако одабрати да их кандидат може израдити у краћем року и без већег трошка. Израђени предмети имају се после комисијског прегледа редовно вратити кандидату. Комисија може израђени предмет задржати уз накнаду стварних трошкова.

Списак предмета, који се кандидату могу на стручном испиту ставити у задатак да их изради, дужне су за главне занатске струке саставити надлежне коморе, окружни одбори и стручне школе. Овакав списак одобрава надлежни бан.

Чл. 20. — Предмет који кандидат има да изради одређује испитна комисија. Предмет израђиваће се редовно у радионици која је у месту седишта испитне комисије. Ову радионицу одређује испитна комисија. При том одређивању треба по могућности узимати у обзир жељу кандидата. При одређивању рока за полагање испита треба пазити да је у оквиру тог рока кандидат технички у стању да на време изради предмет.

Надзор над израђивањем предмета претседник је дужан да повери члановима испитне комисије.

Чланови којима је поверен надзор над израђивањем предмета дужни су да најдаље до дана полагања испита писмено известе претседника, колико је време требао кандидат док је израдио предмет и да ли га је самостално израдио.

Чл. 21. — Довршен предмет кандидат је дужан да достави претседнику испитне комисије. Уз предмет треба приложити цртеже, планове, обрасце, предрачунае и слично као и опис сировина и полусировина које су при раду употребљене. Исто тако је дужан да поднесе писмену изјаву да је предмет израдио сам без туђе помоћи. У колико му је у неком погледу била потребна сарадња другог лица, он је дужан да то тачно означи и наведе разлоге за то.

Чл. 22. — Ако је кандидат био болешћу или другим важним разлозима спречен да на време доврши задани предмет, испитна комисија може на његово тражење продужити рок.

Чл. 23. — У погледу радне пробе која се кандидату у смислу чл. 19. ових Правила на практичном испиту ставља у дужност, сходно ће се примењивати одредбе чл. 20, 21 и 22. Ако је потребно, радна проба има да се изврши пред испитном комисијом.

Чл. 24. — На теоријском испиту кандидат има да покаже:

- 1) стручно познавање занатске радње из које полаже испит;
- 2) познавање простог књиговодства и рачуна, као и дописивања; и
- 3) опште познавање прописа закона о радњама, закона о осигурању радника, закона о заштити радника и трговачког закона, о хигијени рада и о посебним прописима за дотичну струку.

Испит из предмета из тач. 2. предњег става полаже се писмено и усмено, а из осталих предмета само усмено.

Чл. 25. — На испиту кандидат мора из предмета из тач. 1 и 2 чл. 24. ових Правила да докаже да познаје природу сировина и градива из којих се израђују предмети његова заната, да им познаје каквоћу, како се набављају, одакле се набављају и какве су им пијачне цене. Исто тако треба да познаје машине и моторе који се употребљују у његовом занату и да ли уме да њима рукује. Он треба да на израђеном предмету покаже и претстави технички метод рада при добивању његових занатских израђевина, као и да докаже, да зна просто књиговодство, рачунање и трговачко дописивање.

Из предмета тач. 3. чл. 24 Правила кандидат треба да докаже да познаје општа начела Закона о радњама, Закона о осигурању радника, заштити радника и трговачког закона.

Чл. 26. — Комисији морају редовно присуствовати председник, односно његов заменик, и сви остали чланови. Комисија доноси одлуку о резултату испита већином гласова. Код располовљених гласова одлучује председник комисије. Чланови комисије који издвајају своје мишљење у погледу оцено, учиниће то у записнику. Оцене се проглашују одмах.

Оцена кандидата је „положио испит” или „није положио испит”. Претседник комисије дужан је да кандидату који испит није положио наведе разлоге ради којих није положио.

Одмах после проглашења резултата испита комисија је дужна да кандидату уз потврду пријема врати прилоге његове пријаве за испит.

Чл. 27. — Кандидату који положи испит, издаће Комора, окружни одбор, односно стручна школа „мајсторско сведочанство” из дотичног заната према прописаном обрасцу. Сведочанство потписује председник испитне комисије и управа коморе, окружног одбора односно стручне школе. Мајсторско сведочанство има се кандидату након положеног испита да уручи најдаље у року од осам дана.

Чл. 28. — Ако кандидат није задовољан одлуком испитне комисије, може се у року од осам дана жалити надлежном бану.

У случају да бан нађе да је жалба оправдана, одредиће поново полагање испита пред комисијом, која је састављена од других чла-

нова само за дотични испит. Одлука по овој жалби мора се донети у року од 15 дана. Одлука ове друге комисије коначна је.

Чл. 29. — Ако кандидат не задовољава на испиту може испит понављати у року који одреди комисија, али рок понављања не може бити пре три месеца.

Чл. 30. — Кандидат који је на практичном делу испита био добро оцењен, а на теоријском не удовољи, може се на накнадном испиту ослободити од поновног полагања практичног дела испита. Оваква одлука може се донети само ако је ова оцена убележена у испитни записник (чл. 31).

Чл. 31. — О полагању испита има се саставити записник у који треба да се унесу најважнији подаци о раду испитне комисије. У записник ставиће се и одлука о резултату испита. Ако кандидат није задовољио на теоријском испиту, а на практичном делу испита био добро оцењен, ова се околност има нарочито истакнути у записнику. Записник потписују сви чланови комисије, а оверен препис доставља се надлежној банској управи на знање. Сви записници испитне комисије повезаће се у књигу записника коју чува Комора, окружни одбор односно стручна школа.

Чл. 32. — Послове које по овим Правилима врши бан на подручју Управе града Београда, вршиће Министар трговине и индустрије.

Чл. 33. -- На подручју важности ранијег Закона о радњама од 29. јуна 1910 године, надлежни бан може одредити да постојеће испитне комисије за мајсторске испите наставе радом док се у смислу Закона о радњама не образују окружни одбори односно испитне комисије ових одбора. Исто тако може надлежни бан на осталом подручју Краљевине где према ранијим прописима већ постоје принудна удружења да постави посебне овакве комисије у седиштима дотичних удружења, ако се њихова седишта налазе у седиштима среског начелства, односно града са правом опште управне власти првог степена. У осталим местима моћиће бан поставити испитну комисију само по предлогу коморе. Комисије постављаће се сходно одредби чл. 3. и 6. ових Правила, а чланове мајсторе бираће надлежна комора односно удружење, чији списак одобри комора. На подручју где не постоје принудна удружења постављаће по саслушању комора надлежни бан овакве комисије у местима које он одреди. Чланови комисија постављају се сходно одредби чл. 6 ових Правила.

Чл. 34. — Ако кандидати за полагање мајсторских испита немају исправе наведене у чл. 23 овог Правилника, могу они време, проведено до ступања на снагу Закона о радњама на учењу и упослењу као помоћник, изузетно од одредбе т. 3. и т. 4 чл. 23. овог Правилника доказивати којим било доказним сретством.

Чл. 35. — У смислу одредбе § 451 ст. 3 Закона о радњама могу се за мајсторски испит пријавити лица која су до дана ступања на снагу Закона о радњама радила у односном занату, и ако нису положила помоћнички испит.

Чл. 36. — Ова Правила ступају на снагу даном проглашења у „Службеним новинама”. Од тога дана укидају се ранија правила о полагању мајсторских испита од 17 јануара 1929 године V бр. 8085/28 као и сви остали прописи који се односе на полагање мајсторских испита.

Службене новине Бр. 96.-XLII од 26. априла, 1932. год.